

Տրդատ կապաննէ միեղջերուի մի հետ (որ այն ատենը Հռոմ տեսնուած չէ), զոր եւ հոստանտիանոսին իբրեւ թիւնահալած թիւրակէս կընծայէ, հոստանտիանոս ալ Տրդատայ կը պարգեւէ Երուսաղիմէն Հեղինէի ձեռամբ բերուած խաչափայտը (որ 10 տարի ետքը գտնուեցաւ)։ ապա Լուսաւորչի չարչարանաց պատմութիւնը կըսկսի, Տրդատայ սիրահարութիւնը կը պատմէ հոստանտիանոսի քեռ զբատեր հետ, անոր խոզ գառնալը, բըժըշկուիլը, հաւատալը, Հայաստանի մեհենից քաղաւորը, դեւերու հասպից ծովի հարաւակողմը Հայաստանէն փախչիլը (երանի՜ թէ իր խնդրի ցնդելն ալ հոս յիշէր), Վրաց հաւատալը, Տրդատայ ճապարակաբար մենամարտութիւնը (որ Հռոմէն գառնալէն յետոյ կըսու), հոստանտիանոսի Դանուր գետի ձախ կողմը բրած կըսուի եւ հոն լուսեղէն խաչ տեսնելը (այս երեւումը Տիբեր գետի վրան եւ Հռոմայ մօտերը կըսու), հոստանտիանոսի զբոստանային հալածելը, անոր բորոտիլը, Սեղբեստրոսէն լուսաւորիլը (որքանայայտնի սուտ են, ըստ որում հոստանտիանոս Եւսեբիոս եպիսկոպոսէն մկրտուեցաւ Նիկիոմիդիոս իր մեռնելու ատենը), գլխաւորէն կը յիշատակէ (այսինքն խառնած այս տուրքը այն ատենը դեռ չկար, ու Մահմետեանց գիւտ է, 400 տարի ետքը), Լուսաւորչի, արդէն պատերազմը ըլլալով, նորէն Սեղբեստրոսէն պատերազմը կը ձեռնադրուի (որոյ նըմանը դեռ քրիստոնէութեան մէջ տեսնուած չէ), կըսէ որ անոր յաջորդները իրենց եպիսկոպոսներէն ձեռնադրուին (անոր հակառակ Հայոց կաթողիկոսները անկէ ետեւ երկար ատեն հետաքննելու ձեռնադրութիւն տեսնելու համար, ինչպէս ամեն Հայ գիտէ), Լուսաւորչի Սեղբեստրոսի գլխաւորեան կը կարգուի եւ հրամանատար Երուսաղէմայ, Անտիոքայ եւ Աղէքսանդրիոյ պատերազմաց (այս ալ հակառակ պատմութեան եկեղեցւոյ)։ Լուսաւորչին անտեղի տղայական գովութիւններ կուտայ, հոստանտիանոսին սերտէք կը ծառայեն։ Սեղբեստրոս Լուսաւորչին կուտայ Քրիստոսի փախչիլը եւ Պօղոս Պետրոս առաքելոց երկու ձեռուրները (թէ եւ երկուքն ալ Հռոմ կը մընան), պարգեւներ կուղարկէ Վարդապետ վանքին, (որ դեռ չիմուած չէր)։ Ս. Յակոբայ վանքը Հայոց կուտայ, (որ Խաչակիրներու ատենը Հայոց անցաւ)։ Սեղբեստրոս Լուսաւորչին կապելոյ եւ արձակելոյ կարողութիւն կուտայ, (զոր 20 տարի յառաջ ստացեր էր ի Գեսարիա Ս. Ղեւոնդէն) եւ այլն, եւ այլն, եւ այլն։

Ահա այս Դաշանց թղթի բովանդակութիւնը, որոյ տարերքն են ծայրէ ծայր աղճատաբանութիւն։ ահա այս ցուցանքաւոր Դաշանց թղթի ծուծը, որ, ինչպէս իր խառնափրն-թոր ոճէն, իր նիւթոց խառն ի խուռն հոծութենէն կերեւի, աւելի դեղին տեսնող բախած ուղեղի ցնորք է, քան թէ ճարտար խաբերայի գիւտ։ որ, որչափ թանձրամիտ եւ ռամիկ անձերու զարմանք կը պատճառէ, այնչափ ալ եւ աւելի՜ կիրթ ճաշակաց եւ վարժ մտաց զղուանք, Գոնէն թէ Բաղդատի Խալիֆայից «Հազար եւ մէկ գիշերի» զուարճութիւնը եւ բարոյականը ընծայէր անկիւն, տակաւին, իբրեւ վէպ, մարդ, անգործ ատենը, կարէր կարգալ։ Ս. յուհե տեւ փոյթ չէ, թէ Վեհափայլ Կաթողիկոսներ այսպիսի դանդաղութիւնը

իրենց ծիրանեօքը կը ծածկեն։ բաւականաբար ճաշակը եւ ընտրութիւնը ուրիշ հեղինակութիւն չեն ճանաչեր, բայց եթէ գեղեցիկ, բարւոյ եւ ճամբարի։

Սրբազան Կաթողիկոսը վերոյիշեալ երեք պատմիչներէն զատ չորրորդ մըն ալ ի մէջ կրեւէ անժխտելի Դաշանց թուղթը հաստատելոյ համար։ այս վկայ է Եղիշէն։

1842 թուին Վենետիկ տպած Եղիշէնի պատմութեան մէջ շոշափելի վերապահներ եւ խանգարմունք պակաս չեն։ Անոր պատմական ընթացքի մէջ սրբապետը մատերով խանգարմունք ընելու վկան ալ հոստանտիանոսի տպած թուղթը Արծրունին է։ ուղղորդինայ հոն կարգալ։ Եր. 89. Բայց եւ այնպէս դիցուէք վայրկեան մը թէ Եղիշէնի գրուածը այնպէս անապական տպուկ է, որպէս հեղինակի գրիչէն յղացեր եւ ծներ է։ այլ կա՞յ մի անոր մէջ ուղղակի կամ անուղղակի ակնարկութիւն մը «հոստանտիանոսի, Սեղբեստրոսի, Տրդատայ եւ Լուսաւորչի մէջ անժխտելի երդմամբ հաստատած Դաշանց թուղթին»։ Եթէ կան այնպիսի հոգեւտեք, որոնք սրբոց Վարդանանց առ թէոգոս կայսր դրած նամակին խորհրդական մեկնութիւն տալու շնորհքը ունին, կամ անոր յայտնի իմաստին տակ դադունի իմաստ երեւակայելու ձիւրքը ունին, մեր բազմամեղ նուաստութիւնը այդպիսի ձիւրքէ զուրկ է, Խօսիմք յայտնապէս։ միթէ այս հայերէն նամակը թէ չհայերէն կարգացուն, տակաւին մեր համազումը չպիտի արդարացունէ, այսինքն ինչ որ ըսինք սրբոյն Վրդանիսի առ հոստանտ գրած նամակին համար։

Նախ հարեւանցի ըսեմք, որ յիշատակարան բառը ոչ Հայոց, ոչ Յունաց, ոչ Հռոմայեցւոց մէջ Դաշանց թուղթ կամ Ուխտ հաստատութեան չէ նշանակի երբեք եւ չի ալ կրնար նշանակել։ ինչպէս Տէր Կաթողիկոսը կը պնդէ։ Ով որ կամի այս բառի ճիշտ իմաստները իմանալ, թող կարգա Վենետիկ, 1837 թուին տպած Հայկազեան Բառարանի Բ. հատ. 359 երեսը, Լսեմք երկրորդ՝ որ սրբոց Վարդանանց առ թէոգոս գրած նամակին մէջ հոստանտիանոսի, Լուսաւորչի, Սեղբեստրոսի անունները չկան ամենեւին։ Լսեմք երրորդ՝ որ այն նամակին մէջ գրած է թէ Տրդատ Հռոմայ եպիսկոպոսապետէն Քրիստոսի հաւատքը ընդունեց (Եղիշէ. եր. 123), որ արքիմանտիանոսի խոստովանութեան է, ապա թէ ոչ՝ Ագաթանգեղոսէն սկսեալ մինչեւ Հ. Միքայէլ Չամչեանը, ամենեւ ալ սուտ հանելուէ, որոնք միաբան կը պատմեն թէ Ս. Լուսաւորչի զՏրդատ հաւատքի բերաւ, մկրտեց եւ հաղորդեց։ այս ալ յայտնի է, որ քրիստոնէայ ըլլալու համար ասոնցմէ աւելի պայմաններ չեն պահանջուիր Քրիստոսի եկեղեցւոյ մէջ, ինչո՞ւ ուրեմն Սրբազանաբայ Կաթողիկոսը այս ամենածանր վրեպակը չտեսնելու կը զարնէ եւ կը ճգնի մեր անհամեմատ Լուսաւորչի Սեղբեստրոսի ոտքը տանող ու անկէ կաթողիկոսութեան կրկին ձեռնադրութիւն տեսնել տուող դաշնագիր մը հաստատել, որ մեր նախնեաց բոլորովին անծանօթ էր։

Լսեմք չորրորդ՝ որ սրբոց Վարդանանց առ թէոգոս ուղղած նամակը այն պայմանագիրերը կակնարկէ, զորս մեր թագաւորները Տրդատէն յառաջ գրեւ էին Հռոմայի հասարակապետութեան եւ կայսերաց հետ, պայ-

մանագիրեր, որ մեր երկիրը Հռոմայեցւոց պաշտպանութեան տակը կը դնէին, անոնց հարկ տալ յանձն կառնուին, անոնց զօրքը մեր երկրի մէջ կը պահէին, որոյ անջրելի ապացոյցներն են Խորենացիի Գիրք Գ. Ժ. ԺԱ. Գլախ 26-րդայ 40 եւ 41 երեսները։ Լսեմք վերջապէս, թէ սրբոց Վարդանանց նամակը «Յովսէփ եպիսկոպոս առ մեծանունդ թէոգոս կայսր... որ խաղաղասէր մարգարիութեամբ ձերով տիրէք ծովու եւ ցամաքի։ եւ չիք ոք յերկրաւորացս, որ ձերում անարգել տէրութեանդ ընդդէմ դառնայցէ։ Որպէս մեք իսկ ունեմք զանսուտ յիշատակարանսն (պատմագիր, արձանագիր, այլ ոչ բնաւ Դաշանց թուղթ) զառաքինի նախնեացն ձերոց (եւ ոչ նախնոյն ձերոյ, այսինքն, հոստանտիանոսի), ունելով զեւրոպէ անցին եւ տիրեցին եւ Ասիացւոց կողմանցն ի սահմանացն Սերաց մինչեւ ի կողմանց Գաղբոսի։ եւ ոչ ոք գտաւ ստամբակեալ եւ ելանել ընդ ձեռն նոցա։ եւ յայնչափ մեծ իշխանութեան՝ դաստակերտ մեծ եւ սիրելի զՀայոց աշխարհն անուանէին (գաստակերտ բառին մեկնութիւնը մէկը չկարաց տալ մինչեւ հիմայ, ըստ մեր գիտելոյ դաստակերտ այն աշխարհը կը նշանակէ, որ թէ եւ Հռոմայեցւոց դաշնակից եւ հարկատու՝ այլ Հռոմայ Երեւակոսի իրաւաբանութեանը տակ չէր, կայսր կամքէն միայն կախուէր ըլլալով)։ վասնորոյ եւ նախկին մեր Տրդատիս յիշելով զառաջին սէրն Ձեր, որ ի տղայութեան փախուցեալ ի հայրասպան մարդասիրող հօրեղբարցն իւրոց՝ ապրեալ սնաւ յերկրի-Յունաց։ եւ ի ձէնջ թագաւորեալ տիրէր հայրենի աշխարհիս եւ Սուրբ Եղիշէնի յաւելցուցածը «եւ իբրեւ յանդիման եղեն մեծի թագաւորին, եւ ընթերցան զթուղթ պաղատանաց Հայոց աշխարհին եւ գլխաւորաբանսն նախնեաց, բազում մատենք ի մէջ եկեալ ընթերցան, որ զնոյն ուխտ հաստատութեան ի ներքս գտանէին» Տէր Մատթէոսին հակառակ են։

(Տէւ-Գ)

ՀԱՅՈՒ ՄԸ ԶԻՄՈՒՄՆԵՐԸ
« Կայլ ոչխար կը դառնայ »

Ճիշդիւ լրագիրը ինքզինքը Մանգուլիէ գրուածոց դէմ պաշտպանելու գիտելով Պատր. Տեղապահ Սիմօն Արքեպիսկոպոսի կնիքին վրայ « Սիմօն եպիսկոպոս միայն գրուած է, ինքն ալ պարտաւոր էր յարգել զայն նոյնութեամբ » կըսէ, բայց յիշեալ Լուրագիրը ինչո՞ւ այդչափ «հօգ» կը ձեւանայ, ինչո՞ւ այդչափ եւ՛ել կը ձեւանայ, միթէ չգիտեր որ մեր Պատր. Տեղապահ Գեր. Տ. Սիմօն Արքեպիսկոպոս՝ այդ կնիքը չինել տուած էր իւր Արքեպիսկոպոսութեան բարձրանալէն շատ առաջ եւ նոյնով կը կրնէր ասկէ առաջ ալ, ինչպէս որ հիմայ ճիշդիւ լրագիրը եթէ յարգելու գիտէր թէ զՍիմօն Արքեպիսկոպոսն եւ թէ Հայկ. « Արքեպիսկոպոս » ու թիւնն - ինչպէս որ կը կեղծէ, որպէս զի Ազգ. Լուրերէն չգրկուի, ու մեր Պատրիարքարանէն չվճռուի։ կրնար « Արքեպիսկոպոս » դնել ինչպէս որ «հօգ» եւ «հօգ» էր որ ընէր, եւ ինչպէս որ « Արեւելք » ըրած էր եւ ի հարկ է պիտի ընէր Մանգուլիէ եւ կամայլ մի Ազգ. Լրագիր, եթէ նոյնութեամբ հրատարակէին հրաւերը։ Լսե՛ք մեզի, ձէրիտէ, դու չես որ շատ անգամ, Գեր. Նար-պէյ Արքե-

պիսկոպոսին՝ « Խորէն եպիսկոպոս » եւ Գեր. Արիստակէս Արքեպիսկոպոսին « Արիստակէս եպիսկոպոս » եւ ինչ հրատարակած եւս, Դու չէիր որ մէկ երկու անգամ, հրատարակեցիր որ ոչ մի ազգ. Լրագիր հրատարակեց « Վեհ. Գ. Ը. Մեղիսեդեկ Արքեպիսկոպոս հաղթէ լէրի » այսու ցուցնելու գիտելով, Վեհ. ածականը նոյն է թէ եպիսկոպոսի եւ թէ կաթողիկոսի համար Հայոց մէջ - միշտ զճիշդութիւնը։

Ասոնց ի՞նչ կըսես։ Արքեպոս ասո՞նց ալ ինքնեքուրս վրայ հրատարակածիդ պէս գրուած են, եւ ոչ միայն ասոնք, այլ ասոնց նման շատ տեսակ ճիշդութեամբ ինքնեքուրս կրնանք ցոյց տալ, եթէ աչաց առջեւ ունենանք ամբողջ ճիշդութիւնը համարները։

Մէկ մ'ալ, ելեր ու Մանգուլիէն Գեր. Տեղապահին « հաղթէ լէրի » չգնեւ ըսելով նախանձախնդրութիւն կը կեղծես։ Բան մը, զոր մենք առ ճիշդութեամբ ուղղեցինք նախապէս, եւ այժմ գուր ելեր մեզ կը ծախես կամ ծախել կուզես զայն՝ զոր մենք առ ճիշդութեամբ, պարտաւոր չէ որ « հաղթէ լէրի » գրելու, ինչպէս որ Պատրիարքին պարտաւոր է, բայց դու ինչո՞ւ մեկն. Խորիմանի չես գնեւ « հաղթէ լէրի »։

Ահա ճիշդութեամբ մը եւս. « Գերապատիւ » ով՜ Տեղապահին « հաղթէ լէրի » իսկ « Ամենապատիւ » ով Հայրիկին չկայ։ Այս նշանակէ՞ր որ Հայկ. ածականները արժէք չունին ըստ ճիշդութիւնը։ Ասոր յապացոյց կրնանք մէջ բերել։ Երբ պէտք ըլլայ յիշատակութեան Տ. Ազարեան Գերապայծառ միշտ եւ յարածամ, ամենայն հաճութեամբ եւ պիտեմանօք կը գրես այսպէս, « Բաթրիկ վե կաթող. Բիւթպէթլու Ա. Էֆէնտի հաղթէ լէրի » իսկ եւ ՈՅ Մի ժամանակ սոյն ածականը կուտաս հաւաքատ Հայոց Պատրիարքին։

Ասոնք ճիշդութեամբ ինքնեքուրս են եւ երբեք անկեղծութիւն, ինչպէս որ կուզես կարծեցունել «հօգ» ի տեղ գրելով ճիշդութեամբ ինքնեքուրս ի վեր հանողները։

Բայց «հօգ» այն ժամանակ կըլլայինք երբ քու ճիշդութեամբ ինքնեքուրս կուտայինք ու չկուհանէինք։

Ահա՞ միայն անոնք են որ տակաւին չեն հասկցած ճիշդութեամբ ըլլալը, անոնք որ չեն գիտեր տակաւին զանազանեւ զայլ ոչխարէն եւ « շապը չեքէրէն »։

Այլ երբ, կը կուհանէր եւ դուրս կը բերէր ճիշդութեամբ ինքնեքուրս, այն ժամանակ ոչ թէ մենք, այլ դու կըլլաս «հօգ»։

Արդ գիտնալու ես որ ալ ասկէ ետքն ճիշդութեամբ ինքնեքուրս ի գործ դրենք զիւրիւն չէ՜ վասն զի Մանգուլի մը կայ Պօլսոյ մէջ։

... Խմբագիր,

Ճիշդութիւնը այդ մի քանի տողերու պատասխանն ինձ վերաբերելուն, կը խնդրեմ սոյն երկուտոյն հրատարակէք։

ՊԱՐՈՅՐ

Մա մէջնունիյե իշխութիւնիդէնէ՜ զարէն, Գեր. Տեղապահ Սրբազան հայր կէջէն կիւն տեղեւորութեամբ Սատարակած հաղթէ լէրինէ կիտէրէք, մահուտ կոնգալ երկրիւնէն յայնչեւ էլ էհայի էնվայի գըլ ու գալ զուհուրա կէջէնէն ինքնապիսի պեհան իլէ, իճապընն իճապընն իսթիւրհամ իյլէ միշտ, վէ պիթթապիտէ չայիանը չիւրան սուրբթտէ ճէվապար ալարագավտէթ իթմիշ տիր։

Ամեն Յարութիւն սրբազան հա
րէթլերինէ, Ներսարեմունէն, պաթ
լէկրաֆ, հայկա լաթին յահայլլե
նին, Բէթլէհէմ քիլիս, սինտէ միլ
թիմիզէ պիտ օլան հասըրլարը սի
բիւհէհէք, իլէրուտէ հիտէտարը
տափասընա գաղըյմալարընա սէպ
պիլնէթ վիրմէքիլէք հայլինտէն վա
հէյնէթլէրինէ տայիթ ստորը պուրթ
մուշ օլան էմը ալիեի իծըն իթմէ,
տէ օլթամալարը պիտիթիլմիշ օլտ
ղունտան, միշաթիլէյհ հաղըթլէ
Պապը Ալլիքէ կիտէհէք, պիղղա
թագրիթ վիրմիշ տիր :

Պէշկեթաշտաքի գապրիսթանըմը տան, Սէրայի Հիմանունա գաբը տըրըմապ իւզըէ, իքի եիւղ էլլի աշնըլըգ պլը մահէլլ թէրք խոխլմէ սէր դուրէնա Օման պէյ հազընթըլ ըի թարաֆընտան, Պէշկեթաշ իրա խորհուրդունա պիտիքիլիյ յուտըլունտան, վէ մէզըքլը խորհուրդ թըրաֆընտան տա փաթըլը խաննէէ խան պէր վիքիլտիկնիտան, զաթէն մէքիւր գապրիսթանըն, քեամլիյէն զըթը հազընթի ֆատիլհանիլքընէ թէր խոխլիյ պուլունմաւը ճէվապը վիքիլիյ տիը :

ՄԷՄՆՈՒՆԻՅԵԷԹ ՎԷ ԹԷՇԷՔՔԻԻՐ

Պիր վաղելթ տան պէտու, միլլէթ միդ իւղէրինտէ կէօրելւմէքտէ օլմէզհէպճէ պիր պիդայտլըդ տան տլաեը պէեանը էսէֆ վէ թէշէքքիլէմէքտէ իտիր, հալլուքի, շուկիւնլէրտէ զուհուրա կէլէն քիլլաճէ զայրէթ վէ մուհապպէթ, տարուսու, զիեառէօլլլէ պաատիի մէնուհնիյեթ վէ թէշէքքիւր օլաճա մէրթէպէտէ պուլունմուշ տուր, Տմէք տիր քի, էհալիմիդ, էօլլէ շիւր օլունտուղու կիպի պի գայտ օլմաեթիլլա, քէնտի մուհապպէթինի հէմլի գալլինտէ սաղլամադ տա իմիշ տիր։

Տին ու մէզհէպէ բլապէթթ, պիրթաճի մուղաառտէն պօրճ տուր, վէ պմիլլէթին, կէրէք բուհանի վէ կէր ճիւմանի պազաաընըտա թէէմըն իտապիր գուտրէթ տիր, պինտէն ալէյէն պիւեիւք միլլէթլէրտէն հիւսիպրէթ ալաշազ, տիեանէթ զայրէթ վէ մուհապպէթինի տահա զիեառ իլէրու կէօթիւրմէքիկէ չալըշմադ գրմիդ էլղէմիյեթ տէն տիր։

Տնխտարլիզ իւէ Թէսսսիւպ աբ
սընտա պիբ Քարգը աղիմ վար տ
միլլէթիիդին, կէրի տնխտարլըը
չալըմալընը տըր, լաքին, պազը խա
կիպի, սայիրլէրին տին ու իմանլա
նա, գաթան Թէսսալլըթ վէ հագ
ընթ իթմէնիպ, իլլա, չիմտիէն դ
տար եաթարըընը միսիլլու, հէր մ
լէթինտէ տին ու իմանընա հիւրմ
վէ րիպլէթ իլլէմէլիհիզ տիր :

Պիր վաղըթտան պե՛րու, թաղը
լարոտա, պաղը մահէլէրտէ, ճա-
էհալիմիդտէն, պիր թաղըմարը-
թէպտիլի մէհէհպ իթտիքէրէ, կ-
չի մա թէէսիւֆ իշիտիլմէքտէ իսէ-
հէնուզ, լաեղզլը պիր սուրէթս-
պունուն մէննինէ տայիր լաղըմկէ-
թարիպ ու թէտպիրին տիւշիւնի
տիւկիւնիւ վէ իճրա իտիտիլիւնի
պէր պալմամագ տտեղզ տըր:

Էջալիմիկ իւզգերնստէ կէօրիւմ
տէ օլան պու իլլէթէ դարչըւրգ, պ
ճէ, շիմտիքի ճալ էն գօլայ վէ էն զի
տէ միւհիմմ պեր թարիպ, հէր թար
ֆա առաջնորդար, բարոզիյէր,
գալաննիշխաս քիմաննէր ետք
տիրորտէն պաշգա, ուճուղ ուճո
տա մէզհէպճէ քիթապլար վէ դա

Թալար կէօստէրմէքիւքտիր, վէ հէր բազար կիւնլէրի, քիւխսէլէրիմիզտէ, ճըջարեչաականլար օգուլթ տուրարազ, քիւխսէմիզէ վէ միլլէթիմիզէ մուշիրը պուլունան, վէ միլլէի սայիրէ թարաֆընտան, պիրէր նիյնէթի ֆասսիտէ. եէ մէպնի գալէմէ ալընմը օլան, հէր նէվի զաղէթա վէ քիթապարը էլլէրինէ ալմամալարընը, վէ հէրքէսին, օգումասըն տէյի պիր պիրլէրինէ նա սիկնթ վիրմէլէրինի, վէ տիյնէմէնիտէն օգումանլարը անըպլամալարընը նասիհնթ իյլէմլիխիլտիր, վէ ալէլիտու սուս, Գաթօլիք քիթապարընտան վէ Գաթօլիք զաղէթալարընտան վէ ըահիպլէրինտէն ուզազ տուրմալարընը, վէ քիւխսէմիզէ վէ միլլէթիմիզէ տօսթ տուր զանն իտէէք ալտանմամալարընը վէ հաթթա, անլէրէ, տէկիլ Հայ, անճազ Լաթին նազարըյլա դադմալարընը, վէ քիւխսէ վէ մէքթէպլէրինէ, անճազ Լաթին քիւխսէ վէ մէքթէպիլ նազարըյլա պազարազ կիթմէլէրիէնի, վէ քէդալիք, մէքթէպլէրիմիզէ վէ ճէմլիյնէթլէրիմիզէտէ, տէկիլ Հայ, իլլա քէզալիք Լաթին նազարըյլա պազարազ տալէթ իյլէմէլէրինի, վէ օնա կէօրէ կէօրիչիւպ գօնուչմալարընը, վէլնարըլ, շիմտիէ դատար կէօրիւլէ կէլմէքտէ օլան թէքիլֆուլլիքտէն կէրի տուրմալարընը, վէ մէզհէպճէ լազըրտըլարընը գաթան տիյնէմէմէլէրինի, վէ քէնտիլէրին տախի մէզհէպճէ լազըրտը ալմամալարընը, իլլա անճազ, անլէրէ տախի, թէրպիյնէ, նէզաքէթ, վէ մէտնիյնէթ իգթիզաքնճա, Խալամ, Բում, Աստրի, Աճէմ, Գիւրտ, Շէհուտի, վէ ժըրէք, աննի հէր միլլէթին շէքրաւան նազարըյլա պազարազ, կէրէք ալիլ ու իթման, վէ կէրէք սայիր ճիհէթլէրտէ քէմալի հիւրմէթ վէ ըիայէթիւզրէ պուլունմալարընը, խասսէթէն վէ էքիտէն թէնպիհ իյլէմլիխիլ տիր. վէ պուլունտանտա գաթինազար, պիւթիւն գուլվէթիմիզլէ չալըչարազ, հէր թարաֆտա մէքթէպլէր ալմալըլ վէ մէզհէպճէ տէրպէրէ, լաքըլլ ուրէթտէ հէնմիլիյնէթ վիրմէլիխիլ տիր, վէ շիմտիէ դատար օլտուղու միսիլլու, եալընըզ վէ բարաղան կիպի, սալթ քիւխսէմիզ ազալտիտինի էօյրէթ տիրմէլիպ, իլլա, քիւխսէ թարիլալըրինի տախի, հէմօգուլթ տուրմալարընը վէ հէմտէ, տիք գաթըլ վէ թաֆսիլլի սուրէթտէ օգուլթ տուրմալարընը տըր.

Վէ պուլ զայրէթ վէ իպրէթ տէ, էլվէլա պուրատան պաչալանըլմալը տըր

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրօնական ժողովոյ Ազգային Կեդրոնա-
կան վարչութեան Հայոց Թուրքիոյ

Եւրոպական լրագրաց ոմանց մէջ այս օրերս լուրեր կը հրատարակուին որպէս թէ՛ Թուրքիոյ Հայոց մէջ ճգնառւմներ եղած ըլլան թողլու Հայաստանն այց Առաքելական ուղղափառ Սուրբ եկեղեցին եւ ,յարեալ Պապական կամ՝ Բողոքական եկեղեցեաց , Հայոց Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովըն պարտ կը համարի ՚ի պաշտօնէ , յայտարարել թէ՛ այս լուրերն հիմնովին անտեղի են , թէ Հայոց Ազգին մէջ բնաւ երբեք այսպիսի խորհուրդներ եւ ճգնառւմներ գոյութիւն չեն առած , թէ Ազգն ՚ի սկզբանէ անտի սերտ սիրոյ ,յարեալ կը մնայ իւր ամենաաւերելի մօր Հայաստաննայց Առաքելական ուղղափառ Սուրբ եկեղեցւոյն , եւ ոչ ինչ կարող է բաժնել զինքն անդ՝ ծոցէն , ուր ապրած է ցարդ , անկախ որ եւ է Եկեղեցիէ եւ եկեղեց

ցապետութենէ, եւ պիտի ապրի յաւիտեան, հոռատարի՞մ մնալով միշտ իւր նախահարց կրօնին եւ երախտապարտ աւ Մեծաբոր Պետութիւնն Օսմանեան, որ ամեն դիւրութիւն չդնորհած է, իւր հպատակաց ազատութեն պաշտելու համար իրենց կրօնն:

Պատրիարքական տեղապահ
ՍԻՄԵՈՆ ԱՐԲԵՊ. ՍԵՖԵՐԱՆ
1 Սեպտեմբեր 1888
'ի Պատրիարքարանի Հայոց
'ի Կ. Պոլիս

. . . Խմբագիր
 ԳԻՐ . Տ . Սամբէ՛ Սրբազան Դաւիթ-
 րակ Ամեն . Սրբազան Պատրիարքին Ան-
 Երուսաղէմի լազիւ կիւրակէ առաջ
 Ս . Եկեղեցւոյ մէջ քարոզ պատի խօսի
 եւ միանգամայն պիտի նախադա՛նէ Թա-
 ղիս երկսեւո զպարօցաց պարգեւաբա՛խու-
 թեան Հանգիւիւն, որ պիտի սկսի ի Ժամ 7 .
 Ի Դիմաց Թաղ . Խորհրդոյ
 Առննաղօպիւր . Առննապոլս
 ԿԱՐԱՎԱՆՏ ԳԱՐԻԲԵՆԱՆ Զ . ԻԻԹԻԻՃԵՆԱՆ
 Կ . Պօլիս Յ Ապրտ . 1888

*
* *

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԻՆԱՆԻՆ ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎՈյ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԿԵԴՐ. ՎԱՐՇՈՒԹԵԱՆ.

Ազգ. կեդր. վարչութեան ֆաղ. ժողովոյ դիւանէն այս առաւօտ ի նիստ գումարուելով ի նկատ առաւ Ազգ. ժողովոյ երէկուան նստին մէջ Ներքին կանոնադրոյ մասին եղած ինչ ինչ դիտողութիւններն, եւ որոշեց ի պաշտօնէն Ազգ. ժողովոյ հաղորդէլ այն րանակցութիւններն, որք եղած են (Յ. Դրան կ'նտ' Սահմանադրութեան անթերի գործադրութեան եւ Ներքին կանոնադրոյ մասին) :

Հատ այն բանակցութեանց՝ Ներքին
Կանոնադիրը դադարեալ է եւ դադար-
եալ կը մնայ մինչեւ ցընարութիւն նոր
Պատրիարքին, որուն վերապահուած է
յիշելու Կանոնադիրն արամազանթիւն-
ներն կատարեալապէս համաձայնեցնել Ալ-
գային Սահմանադրութեան եւ ապա հա-
ղորդել Բ․ Դրան՝ ի հաստատութիւն։

Հետեւաբար այն խնդրոյն համար Ալ-
գային Ժողովն ի նիստ պիտի դուստրի-
յառաջիկայ շարքին եւ այս պատճառաւ
Պատրիարքական ընտրութիւնն յետա-
ձգուած է յաջորդ եօթնեկէն։

ԳՆԱԴՅՈՒՆ ԳՈՐԱՍՍԱՐՆԵՐ

Սեպտեմբեր 5	
Էսէ . Ուս . տիւն ադշ . դար . Բ . Բ	16-11
» » » Էն Եիւքսէք	16-00
» » » Էն աշաղը	16-00
Պու սապահ աշըլուր	16-00
Խաթիբարազը տախիլի տիւն դար .	58-50
» » Էն Եիւքսէք	58-00
» » Էն աշաղը	58-00
» » աշըլուր	58-00
Իլըլըր մութթահըլըր դար .	-
Պու սապահ աշըլուր	-
Էրի Լ .	25-20
» Բ .	15-10
» Գ .	16-11
Բումէլի չըմէնտըֆէրի	44-00
Սդէշ Ֆահիլ	6-
Բաբոր Դըշ .	-
Նէվալսիզ »	15-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՓՆԼԱՐԸ

Կրէտի ժէնէրալ	Ք . Ք .	7-50
Սթանպուլ պանդասը		6-29
Սօսիէթէ ժէնէրալ		4-10
Թրամվայ		4-75

ԱԳՉԵԼԵՐԻՆ ՖԻՆԱՆՍ	
Նամ. լրացած 100 զրշ. տան	Դրշ. Փշ.
Պէնսիոն մէհրտոյեէ ֆարգը	108-11
Իջէլալիք	103-30

Պէշուր	»	105-30
Աթուր	»	105-30
Ինկիլիւ լիթասը		110-30
Կրտնդոր ալիքունը		88- 4
Օլ		91-30
Ընկ. ալիքունը		91-20
Կարպոն Կայմասի		8-75

ԹԱՍՎԻՆԷ

	ԴԵԼ. ՓԵ
11 ՆԵԼԵԼԵ	12-30
ԳԵԲԵԼԵԼԵ	11-30

ՏԱԽԻԼԻՅԵԷ

Տիւնքի ճուճառ կրննիւ Սէլամբր-
բէսմը ալիսի Համիտիյիէ ճամիի շէ-
րիֆնիտէ իճրա պույրուլարազ իշպու-
րէսմը պէհնի միւշահէտէ իթմէ-
խզրէ, Ավթըրիս սէֆիրի Պ. Գալիս
ճէնապէրի իւէ պաշ-թէրճէմանը, Պա-
վէերա իսար. նազըրը Պ. Գրանն, Ամ-
րիկա գօնաթուու վէ իթալիս սէ-
ֆարէթի սէր-քետթիպի վէ ըիւֆէ-
գասը, Սվիչրա միւթէպէրանընտան
ժէնէրալ Րօզ, սէեսաը մէշուր Մ.
Վամպէրի վէ սաիր սէեսալարըն ձէ-
պը Հուճահուճ տաիրէսնիտէ հազըր
պէլընտուգլարը մէմսանի ալիս հազ
րուլը Փատշիշահի պույրուլտուգտա,
գուրէնար Շէհրիսարիլիլիստէն Մէ-
հէմմէտ-էմին պէշ էֆէնտի պիւ իր-
սալ Պ. Գալիս իւէ Պ. Գրանն վէ տա-
հա պազըրարընս պէզըր իլթիֆաթը
Շահանէ պույրըլմըշ տըր :

Սէլամբրդ րէսմը ալիսինտէն սոն-
րա, Ավսթրիա վէ Իրան սէֆիրլէրի,
չաեան պուրթուան միւսաստտէի ճէ-
նապը Փատիլաշի իւզէրինէ, հուլու-
րը Շահանէնէ միւսուլ շէրէֆինէ մազ-
հար օլմուլլար տըր :

— Թօրօրիկ վաբօրլարը իմալաթընը սուրէթը միւքէմէլէտէ թահսիլ իթմէք իւզըն սուրէթը մախսուէտէ Ալմանիա վէ Ալվթըրիտէա կէօնտէրիվիշ օլան զապըթմանըն մահսուլը թահսիլլէրի օլաթագ, պու քէրըն պիր թօրփիտօ ինչա օլունմուշ տուր քի, սաաթտա 25 միլ հարէքէթ իտէպիլիշ, վէ տէնիզլէն ալթընտա իսթհէլէն տէրլինիէ կիրէպիլիւր, Պունըն գուլթըն (սըաւմագիծ) 14 ինիլիզ բուսընտա օլուպ, 25 քիթիլրամ ինկիլիզ պարութու իսթիմալ իտէպիլիւր :

—Անատոլու չըմէնտըֆէրէրէրին թէ-
էմինը ինչաթը զըմննտա կէշէնտէ
թարաֆը Հիւքիւմէթը Անիկիէտէն
իլան օլունան մուգարրէրաթ իւզէ-
րինէ Էփօրքանըն հէր թարաֆընտա
պուլունան վէ ումուրը ճիտալիյէէէ
կիրիլմէք արգուսինտէ օլան սէրմա-
հէտարանը թագըմ թագըմ միւրա-
ճաթլա մէգքիւր չըմէնտըֆէրէրին
ինչաթընա թալիպ չըգընօրլար իսէ-
տէ, պէօլլէ ճէսիմ վէ զահէթ մու-
հիմմ պիր իշի հէր վէճհ իլէ ճէնիյ-
էէթլի պիր գումարանիսան թէպլիմ
իթմէք Հիւքիւմէթճէ գաթիէն մու-
գարրէր պուլունտուըլունտան, Էշ-
կէվմէքքիւր չըմէնտըֆէրէրին ին-
չարնա թալիպ օլանլարըն թէքլի-
ֆաթը ուզուն ուզատիէէ թէտպըզ
իլէ իշիթիլալ իտիլմէքլէ պէրապէր,
պիր թարաֆտան տախի կէնի կէնի
թալիպլէր զուհուր իտիէօր:

Թախլալէր միեանձնտա զ ու վէլէ
մալիյեհէսի էն ղիւստէ վէ հայսիեհէթ
ու իթիլապըր էն չող օլանըն ինթի-
խապըր վէ անա հէվալէի քէյֆիեհէթ
խտիլմէսի թապլիի օլուպ , իշն իշն-
տէ ճիտտէն շահանըր մէջուռնիլէիթ
սլիր մատտէ վար իսէ , օ տա էվթօ-
բա սերմանէտարանընըն թարափըր

